

عنوان مقاله:

جلوه های آشنایی زدایی در «عبر العاشقین» با رویکرد قاعده افزایی و قاعده کاهی

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش زبان و ادبیات فارسی، دوره 21، شماره 69 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

منظر سلطانی - دانشگاه خوارزمی

آذر فیروزی راد - دانشگاه خوارزمی

خلاصه مقاله:

بخشی از عرفان قرن ششم، حاصل اندیشه های «روزبهان بقلی» است. در کتاب «عبر العاشقین»، روزبهان بقلی با بیان شاعرانه در قالب نثر، اندیشه پویا را با خلاقیت درآمیخته و مرزهای بین شعر منثور و نثر منظوم را درهم تنیده است. در بررسی زبان «عبر العاشقین» در این پژوهش، مولفه های آشنایی زدایی در نثر او با تاکید بر آرای «لیچ» شناسایی شد. روش پژوهش، توصیفی-تحلیلی است و از ابزار منابع کتابخانه ای استفاده شده است. زبان روزبهان در این کتاب، نظامی ویژه دارد و شگردهای آشنایی زدایی، قاعده کاهی و قاعده افزایی زبانی، متأثر از تجربه های عرفانی روزبهان به خوبی نمود یافته است. قاعده افزایی از طریق فرایند تکرار کلامی به شکل توازن حاصل از تکرار واژگانی است و از این میان تکرار آوایی ناقص بیشتر از تکرار آوایی کامل در قالب کلمات مسجع (متوازی و مطرف) و متجانس وجود دارد. قاعده کاهی (هنجارگریزی) نیز به عنوان عاملی در ایجاد آشنایی زدایی در قالب تشخیص و تشبیه و استعاره، پربسامدترین صور خیال در «عبر العاشقین» است و ترکیبات واژگان که به شکل هنری و بدیع درآمیخته اند از زبان آشنایی زدایی می نمایند. تتابع اضافات و به کارگیری آیه و حدیث و متناقض نمایی نیز از شگردهای او در این اثر به شمار می آید.

کلمات کلیدی:

عبر العاشقین، روزبهان بقلی، آشنایی زدایی، قاعده کاهی و قاعده افزایی.

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1901750>

